

Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді Міністерства освіти і науки України

Володимир Вербицький
доктор пед. наук,
професор,
директор Національного
еколого-натуралістичного центру
учнівської молоді МОН України,
м. Київ

Провідною установою в галузі розвитку позашкільної біологічної, екологічної, аграрної освіти є Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді Міністерства освіти і науки України (далі — НЕНЦ), який у 2015 році відзначає 90-річницю заснування НЕНЦ та 90-річчя юннатівського руху в Україні.

Заклад засновано у 1925 році. Сьогодні НЕНЦ — найвпливовіший в Україні позашкільний навчальний заклад. Він виступає ініціатором освітньої ідеології загальнонаціонального масштабу, створює оптимальні умови для самореалізації учнів, вихованців, слухачів. Нині тут здобувають освіту 785 дітей. Понад 2000 учнів щороку проходять стажування на базі творчих учнівських об'єднань Центру. В масових заходах беруть участь понад 100 000 юних дослідників та природоохоронців.

НЕНЦ координує роботу 155 профільних позашкільних навчальних закладів (ЕНЦ (СЮН)), а також роботу профільних відділень палаців та будинків творчості дітей та юнацтва, дитячі ботанічні сади, понад 8,1 тис. творчих учнівських об'єднань за 69 профілями, які працюють на базі обласних, районних та міських еколого-натуралістичних центрів (станцій юних натуралістів), охоплення дітей та учнівської молоді охоплює понад 127,6 тис. осіб на рік.

Указом Президента України від 17 лютого 2001 року № 96 закладові надано звання “Національний”.

За підсумками атестації, яку НЕНЦ пройшов у 2009 році, заклад отримав свідоцтво з відзнакою терміном на 10 років.

Позашкільна освіта в НЕНЦ здійснюється за такими напрямками: еколого-природоохоронний, дослідно-експериментальний, художньо-естетичний, реабілітаційно-оздоровчий. На базі закладу організована робота творчих учнівських об'єднань природоохоронного, біологічного, сільськогосподарського та декоративно-ужиткового напрямку, що здійснюється за трьома рівнями: початковим, основним, вищим.

Для реалізації освітніх завдань НЕНЦ має необхідну матеріальну базу: сільськогосподарський, зоолого-тваринницький та квітково-декоративний комплекси, метеомайданчик, дендропарк “Юннатів-

ський”, Народний музей хліба, Всеукраїнський профільний табір оздоровлення та відпочинку “Юннат”, їдальня. Помологічна колекція Центру нараховує понад 500 сортів плодкових та кісточкових культур, ампеლოграфічна — 200 сортів винограду, колекція квітково-декоративних рослин відкритого ґрунту — 620, закритого — 180 видів. У тваринницькому комплексі вирощують 45 порід кролів та 100 порід сільськогосподарської птиці. У навчальній тематичній експозиції аквакомплексу — понад 100 видів акваріумних риб та рептилій, 120 видів водних рослин.

Гордістю НЕНЦ є дендрологічний парк “Юннатський” (загальна площа — 13,7 га). Територія парку є частиною парку-пам’ятки садово-паркового мистецтва “Березовий гай”. У березні 2006 року територія НЕНЦ отримала статус дендрологічного парку місцевого значення “Юннатський”.

На території НЕНЦ розташована навчально-дослідна земельна ділянка, яка займає площу 2 га та складається з відділків: квітково-декоративних рослин, плодово-ягідних культур, лікарських рослин, ботаніко-рослинницький, колекційний та зоолого-тваринницький.

Відповідно до функціональної структури закладу освітня діяльність здійснюється у 34 кабінетах, лабораторіях, 2 комп’ютерних класах, бібліотеці, Музеї хліба.

На базі Всеукраїнського профільного оздоровчого табору “Юннат” систематично проводиться зимове та літнє оздоровлення переможців всеукраїнських конкурсів, акцій, операцій.

З метою підтримки обдарованої учнівської молоді розроблена ефективна система роботи з талановитими учнями, яка проводиться за напрямками: наукові товариства учнів, позашкільний природничий ліцей,

Всеукраїнська природнича школа, Всеукраїнський інститут біологічних стажувань, Всеукраїнська школа флористики та фітодизайну, Всеукраїнська школа народних ремесел, Банк інтелектуально-творчої особистості.

Підписано угоди про творчу співпрацю із середньою загальноосвітньою школою № 2 ім. Д. Карбишева (Київ) та спеціалізованою школою № 3 (Київ). Мета співпраці — розвиток і реалізація інтелектуального та культурного потенціалу учнівської молоді засобами масових заходів, польових практик, навчальних екскурсій, впровадження у навчально-виховний процес сучасних інтерактивних технологій навчання. У новому навчальному році методисти НЕНЦ продовжують викладання курсу за вибором “Основи екології” для учнів 8—9 класів, 10 класу, 11 класу. Навчально-виховний процес, проведення масової роботи кожному вихованцю забезпечували умови самовизначення за потребами і задатками, формували їх творчу, гармонійну особистість, спрямовуючи до оволодіння майбутньою професією.

З метою інтеграції національної освіти в європейський та світовий освітні простори Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді щороку розширює міжнародну співпрацю. На національному рівні це здійснюється шляхом участі юннатів України у фіналах одинадцяти міжнародних конкурсів: Міжнародного конкурсу екологічних проєктів з енергоефективності “Енергія і середовище”, Всесвітнього конкурсу науково-технічної творчості молоді Intel ISEF, Міжнародної Олімпіади Проєктів I-SWEEP, Міжнародного конкурсу INFORMATRIX, Міжнародного конкурсу INESPO, олімпіади екологічних проєктів INEPOEuroasia, Балтійського науково-інженерного конкурсу, щорічної Білоруської

На території дендропарку “Юннатівський” та шкільці лісорозсадника юні лісівники спільно з представниками компанії “Intel” створили “Проект” ділянки-пам’ятки садово-паркового мистецтва, пов’язаної з визначними подіями, видатними іменами в історії держави та пам’ятками природи і такими, які мають екологічну та наукову цінність. Закладено шкільку хвойних деревних культур зразкового типу в розсаднику, поновлено попередньо закладену шкільку лісовими культурами та екзотичними породами

Народний Музей хліба.

В Музеї хліба відображена велика роль українських учених-селекціонерів – творців золотого колоса, Героїв Соціалістичної Праці, академіків: В.М. Ремесла, В.Я. Юр'єва, Ф.Г. Кириченка та багатьох інших

конференції учнів, Білоруського конкурсу науково-біологічних робіт учнів загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів, Міжнародного Фестивалю молодих науковців E(x)ploгу тощо.

Результати участі українських команд у фіналах міжнародних конкурсів за 2014 рік такі: II місце (срібна медаль) — 3; III місце (бронзова медаль) — 3; I місце — 12; II місце — 8, III місце — 9; спеціальні премії — 2. Юні дослідники гідно представляють Україну у фіналах всесвітньо відомих міжнародних конкурсів.

З метою об'єднання школярів, студентів, учителів і вчених усього світу задля поширення екологічної освіти та обміну інформацією про стан навколишнього середовища в усіх куточках планети, Національним еколого-натуралістичним центром реалізуються завдання Міжнародної Програми GLOBE (Глобальне вивчення і спостереження з метою поліпшення довкілля).

На сьогодні мережа учнівських об'єднань в Україні, що працюють за програмою GLOBE, охоплює 143 школи та позашкільні навчальні заклади, 43 вчителів, 929 учнів. За увесь час існування програми в Україні до бази даних внесено 17,591 даних.

Різноплановою є видавнича робота НЕНЦ. Науково-художній журнал для дітей та юнацтва "Паросток" видається з 1994 року. Це видання не має аналогів в Україні, допомагає збагнути таємниці природи, гармонію стосунків людини і довкілля. Також видаються різні програми роботи творчих учнівських об'єднань екологічних, біологічних та аграрних об'єднань, тематики і методики дослідницької роботи, матеріалів науково-практичних конференцій, методичних збірників, тематичних випусків журналів "Рідна школа", "Початкова школа", "Дошкільне виховання", науково-методичного вісника "Еколого-натуралістична творчість".

Послідовну роботу НЕНЦ проводить з пропаганди інноваційних технологій позашкільної еколого-натуралістичної роботи, беручи участь у міжнародних виставках "Сучасна освіта в Україні" та виставках-презентаціях "Освіта України" — "інноваційні технології навчання". За участь у Міжнародній виставці "Сучасні заклади освіти— 2014" заклад нагороджений Золотою медаллю в номінації "Формування творчої особистості в навчальних закладах" і відзначений Дипломом "За вагомий внесок у розвиток національної освіти".

НЕНЦ спрямовує свою діяльність на залучення позашкільних закладів освіти до участі в реалізації державних цільових програм:

- Державна цільова соціальна програма розвитку позашкільної освіти на період до 2014 року;
- Державна цільова програма "Ліси України" на 2010—2015 роки;
- Загальнодержавна програма формування національної екологічної мережі України на 2000—2015 рр.;
- Державна цільова екологічна програма проведення моніторингу навколишнього природного середовища.

Виконання Державної програми роботи з обдарованою молоддю на базі Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді постійному поповненню Банку інтелектуально-творчої особистості. ■